

CLASSIFICATION AND TYPOLOGY OF SUBJECTS OF ELECTORAL CRIMES

CLASIFICAREA ȘI TIPOLOGIA SUBIECȚILOR INFRAȚIUNILOR ELECTORALE

Igor SOROCEANU, PhD student,
"Ștefan cel Mare" Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova
<https://orcid.org/0000-0002-8719-0454>
soroceanuuuigor@gmail.com

CZU: 343.415

DOI: 10.46727/c.15-11-2024.p287-295

Abstract: Elections are the foundation of any democratic system, offering citizens the opportunity to express their will and allow for direct approval of a political direction of their country to be implemented in the coming years, at least 4. The integrity of the electoral process is a determinant of merit and essential to maintaining public confidence in democratic institutions and ensuring legitimate, secure and accountable governance. However, electoral crimes pose a significant threat to this endeavor, ultimately undermining the will of voters and eroding the confidence of a state's citizens in the electoral system.

Key words: typology, criminal act, subject of law, electoral competitor, voter, polling station, law enforcement bodies, legal liability.

Rezumat: Alegerile reprezintă fundamentul oricărui sistem democratic, oferind cetățenilor posibilitatea de a-și exprima voința și de a permite spre aprobare nemijlocită a unei direcții politice a țării lor, care urmează să o implementeze în următorii ani. Integritatea procesului electoral este un determinativ meritoriu și esențial pentru menținerea încrederii publicului în instituțiile democratice și pentru asigurarea unei guvernări legitime, sigure și responsabile. Cu toate acestea, infracțiunile electorale reprezintă o amenințare semnificativă la adresa acestui deziderat, subminând în cele din urmă voința alegătorilor și erodând încrederea cetățenilor unui stat în sistemul electoral.

Cuvinte-cheie: tipologie, faptă infracțională, subiect de drept, concurent electoral, alegător, secție de votare, organe de aplicare a legii, răspunderea juridică.

Introducere

Studierea clasificării și tipologiei subiecților infracțiunilor electorale este de o importanță crucială pentru a înțelege mecanismele prin care aceste infracțiuni sunt comise,

identificarea actorilor implicați și dezvoltarea unor strategii eficiente pentru prevenirea și sancționarea lor. În contextul în care metodele de fraudare devin din ce în ce mai sofisticate și implică o gamă largă de actori, o analiză detaliată și bine structurată a subiecților infracțiunilor electorale este indispensabilă. Această lucrare își propune să ofere o clasificare clară a subiecților implicați în infracțiunile electorale, explorând diversele roluri pe care aceștia le joacă în cadrul procesului electoral fraudulos. Subiecții vor fi analizați din perspectiva implicării lor directe în comiterea infracțiunilor, a complicității sau a instigării altor persoane la comiterea acestor fapte. De asemenea, vor fi examinate impactul acțiunilor acestor subiecți asupra integrității procesului electoral și asupra încrederii publicului în democrație.

Rezultatele obținute în baza analizelor științifice efectuate

Prin identificarea și înțelegerea tipologiilor de subiecți ai infracțiunilor electorale, autoritățile pot dezvolta politici și măsuri mai eficiente pentru prevenirea și combaterea acestor fapte. În plus, acest studiu contribuie la o conștientizare mai largă a problemelor legate de integritatea electorală și la promovarea unei culturi politice bazate pe transparență, legalitate și respect pentru voința cetățenilor. Astfel, această lucrare își propune nu doar să descrie și să analizeze subiecții infracțiunilor electorale, ci și să evidențieze importanța crucială a protejării integrității procesului electoral pentru menținerea democrației și a statului de drept.

Subiecți activi (autori ai infracțiunii). Aceștia sunt persoanele care comit efectiv infracțiunile electorale. Din categoria acestora pot face parte *candidații*, care pot fi implicați în fapte de corupție electorală, cum ar fi cumpărarea voturilor; *membrii staff-ului electoral*, care pot manipula rezultatele votului sau pot comite fraudă în procesul de numărare a voturilor; *funcționarii electorali*, care pot săvârși infracțiuni prin abuz în serviciu, cum ar fi refuzul de a înregistra candidaturi legitime sau falsificarea documentelor electorale [1, art.1].

Subiecții activi ai infracțiunilor electorale includ candidați, membrii staff-ului electoral și funcționarii electorali, fiecare având modalități specifice de a comite infracțiuni. Aceste acte subminează integritatea alegerilor și erodează încrederea publicului în procesul democratic. Identificarea și sancționarea acestor infracțiuni sunt esențiale pentru protejarea democrației și asigurarea corectitudinii alegerilor.

Subiecți pasivi (victime ale infracțiunii). Aceștia sunt persoanele afectate de infracțiunile electorale, printre care putem enumera *alegătorii* care pot fi victime ale intimidării, manipulării sau cumpărării de voturi; *alți candidați* care pot fi dezavantajați prin acte de corupție sau fraudă electorală.

Subiecții pasivi ai infracțiunilor electorale includ alegătorii și alți candidați, care pot

suferi diverse forme de prejudiciu și nedreptate. Intimidarea, manipularea, cumpărarea voturilor, corupția și fraudele electorale afectează integritatea procesului electoral și subminează democrația. Protejarea drepturilor acestor victime și asigurarea unui proces electoral corect și transparent sunt esențiale pentru menținerea încrederii publicului în sistemul electoral.

Complicii sunt persoanele care ajută la comiterea infracțiunilor, dar nu sunt autori principali. Din categoria acestora putem enumera *intermediari*, adică persoane care facilitează tranzacțiile ilicite, cum ar fi oferirea de bani sau alte bunuri în schimbul voturilor; *membrii rețelelor de influență* sunt persoane care folosesc pozițiile lor pentru a favoriza anumite candidaturi prin metode ilegale.

Complicii, fie că sunt intermediari sau membri ai rețelelor de influență, joacă un rol crucial în facilitarea infracțiunilor electorale. Acțiunile lor contribuie la coruperea și manipularea procesului electoral, subminând democrația și încrederea publicului în sistemul electoral. Este esențial ca autoritățile să identifice și să sancționeze complicii pentru a proteja integritatea alegerilor și a menține un proces electoral corect și transparent.

Instigatori sunt persoane care determină alte persoane să comită infracțiuni electorale, dar nu participă direct la comiterea faptelor, aceștia pot avea calitatea de *liderii politici* care încurajează sau ordonă echipelor lor să recurgă la metode ilegale pentru a câștiga alegerile ori *consultanții electorali* care sugerează strategii de manipulare a rezultatelor electorale.

Persoanele care determină alte persoane să comită infracțiuni electorale, cum ar fi liderii politici și consultanții electorali, joacă un rol crucial în orchestrarea și susținerea acestor acțiuni ilegale. Acțiunile lor contribuie la coruperea procesului electoral și subminează încrederea publicului în sistemul democratic. Este esențial ca autoritățile să identifice și să sancționeze aceste persoane pentru a proteja integritatea alegerilor și a menține un proces electoral corect și transparent.

Tipologia infracțiunilor electorale poate fi de mai multe tipuri, și anume:

1) ***frauda la vot, care se poate manifesta prin votul multiplu*** ce implică acțiuni prin care o persoană sau mai multe persoane votează de mai multe ori la aceeași rundă electorală. Aceasta poate fi realizată prin [2, p.107]:

- ***utilizarea identităților multiple, și anume a identități false***, adică o persoană folosește acte de identitate falsificate pentru a vota în numele mai multor persoane, ori a ***identități reale ale altor persoane***, când o persoană votează în numele altor alegători care nu s-au prezentat la vot, folosind actele lor de identitate;

- ***vot în mai multe circumscripții, prin înscriere multiplă***, atunci când o persoană se

înregistrează ca alegător în mai multe circumscripții electorale și votează în fiecare dintre acestea, ori prin **transport organizat**, în special prin organizarea de transport pentru grupuri de persoane care să voteze în mai multe locații, adesea sub diverse identități;

- **falsificarea documentelor electorale**, ce reprezintă o formă gravă de fraudă electorală care implică alterarea sau fabricarea de documente oficiale pentru a schimba rezultatul alegerilor. Aceste acte subminează integritatea procesului electoral și încrederea publicului în sistemul democratic.

Unele metode de falsificare a documentelor electorale ar fi:

- **crearea de buletine de vot false prin fabricarea buletinelor**, adică producerea de buletine de vot care imită buletinele autentice, dar care sunt introduse ilegal în urnele de vot pentru a umfla numărul de voturi pentru un anumit candidat;

- **distribuția buletinelor false**, aceste buletine pot fi distribuite alegătorilor sau introduse direct de membrii staff-ului electoral corupt;

- **modificarea buletinelor de vot prin schimbarea opțiunilor de vot**, adică adăugarea sau ștergerea semnelor de pe buletinele de vot pentru a altera preferințele exprimate de alegători, ori **distrugerea buletinelor valide** prin îndepărtarea sau distrugerea buletinelor de vot care sunt împotriva unui anumit candidat și înlocuirea lor cu buletine false;

2) **manipularea listelor de alegători, prin adăugarea de alegători fictivi cu nume fictive**, adică introducerea de nume fictive sau decedați pe listele de alegători pentru a permite votarea în numele acestora, ori includerea **adreselor false**, adică folosirea de adrese inexistente pentru a crea identități false pe listele de alegători.

Candidații implicați în infrafracțiuni electorale utilizează o varietate de metode pentru a distorsiona procesul electoral în favoarea lor. Identificarea și sancționarea acestor practici sunt esențiale pentru a asigura desfășurarea corectă a alegerilor și pentru a proteja integritatea sistemului democratic.

3) **îndepărtarea alegătorilor legitimi, prin ștergerea alegătorilor**, adică limitarea numelor alegătorilor legitimi de pe listele electorale pentru a împiedica participarea lor la vot; sau **mutarea alegătorilor**, prin schimbarea secțiilor de votare ale alegătorilor fără cunoștința acestora pentru a le complica sau împiedica participarea;

4) **falsificarea proceselor verbale, faptă manifestată prin manipularea proceselor verbale, adică schimbarea rezultatelor** prin modificarea rezultatelor înregistrate pe procesele verbale pentru a reflecta un număr mai mare de voturi pentru un anumit candidat, ori **adăugarea de voturi** prin introducerea de voturi suplimentare în procesele verbale pentru a favoriza un

anumit candidat;

5) **raportarea falsă a rezultatelor, acestea fiind activități ilicite ce se pot manifesta prin documente false**, adică crearea de rapoarte oficiale false ale comisiilor electorale care indică rezultate diferite față de cele reale, sau **transmisii frauduloase** prin transmiterea de date falsificate către autoritățile superioare sau publicul larg;

6) **falsificarea altor documente electorale, prin certificarea și validarea falsă, adică a certificatelor de validare**, prin falsificarea certificatelor care validează candidaturile sau rezultatele electorale, ori **autorizări false**, și anume crearea de documente false care autorizează anumite persoane să participe sau să supravegheze procesul electoral;

7) **documente de înregistrare prin prezentarea listelor de semnături false**, adică falsificarea listelor de semnături necesare pentru susținerea unei candidaturi, sau **documente de identificare**, prin utilizarea de documente de identificare falsificate pentru a înscrie alegători sau candidați neeligibili.

Falsificarea documentelor electorale reprezintă o amenințare majoră la adresa integrității procesului electoral și a democrației. Această formă de fraudă necesită o vigilență sporită din partea autorităților și implementarea de măsuri stricte de securitate și verificare pentru a preveni și sancționa astfel de practici. Asigurarea transparenței și corectitudinii în toate etapele procesului electoral este esențială pentru menținerea încrederii publicului în sistemul democratic.

8) **corupția electorală**, adică **cumpărarea voturilor prin oferirea de bani**, candidații sau echipele lor pot oferi bani direct alegătorilor pentru a-i influența să voteze într-un anumit fel. Aceasta este una dintre cele mai comune forme de corupție electorală. Ori **promisiuni** sau **oferirea de bani**, bunuri sau servicii în schimbul voturilor, promisiuni de locuri de muncă, avansări în carieră sau alte beneficii materiale pentru alegători, în schimbul sprijinului electoral; ori **oferirea de bunuri și servicii** în afara banilor, candidații pot oferi bunuri (alimente, îmbrăcăminte, cadouri) sau servicii (reparații gratuite, consultanță medicală) în schimbul voturilor;

9) **intimidarea și constrângerea alegătorilor prin amenințări fizice cu violență fizică**, adică utilizarea sau amenințarea cu violență fizică împotriva alegătorilor pentru a-i forța să voteze într-un anumit fel sau pentru a-i împiedica să voteze, ori **acte de vandalism**, prin deteriorarea proprietăților personale ale alegătorilor pentru a-i intimida și a le influența decizia de vot;

10) **amenințări verbale manifestate prin amenințări directe**, adică comunicarea explicită a unor consecințe negative (de exemplu, răni fizice, pierderea locului de muncă) dacă alegătorii nu votează într-un anumit fel, ori **intimidare psihologică** prin utilizarea limbajului abuziv sau amenințător pentru a crea o atmosferă de teamă și intimidare;

11) **presiuni din partea angajatorilor sau a altor autorități, faptă ilicită ce se poate manifesta prin presiuni din partea angajatorilor în maniera amenințărilor cu concedierea**, adică angajatorii pot amenința angajații cu pierderea locului de muncă dacă nu votează pentru un anumit candidat sau partid, ori **presiuni subtile**, adică prin indicii sau sugestii subtile din partea angajatorilor care creează un sentiment de obligație de a vota într-un anumit fel pentru a evita represalii la locul de muncă;

12) **presiuni din partea altor autorități și anume ale autorități locale**, adică oficiali locali sau funcționari publici pot folosi poziția lor pentru a influența alegătorii, amenințându-i cu retragerea unor beneficii sau servicii publice, ori prin **forțe de ordine**, și anume recurgând la utilizarea poliției sau a altor agenții de securitate pentru a intimida alegătorii prin prezența sporită în anumite zone sau prin acțiuni directe de intimidare;

13) **amenințări fizice sau verbale manifestate prin violență în secțiile de votare** – apariția unor grupuri de indivizi violenți la secțiile de votare care amenință fizic sau verbal alegătorii pentru a-i descuraja să voteze sau pentru a-i forța să voteze într-un anumit fel, ori **amenințări anonime** – trimiterea de mesaje anonime (scrisori, e-mailuri, telefoane) care conțin amenințări de violență sau alte represalii dacă nu se votează conform dorinței celor care amenință;

14) **presiuni din partea angajatorilor sau a altor autorități manifestate prin presiuni la locul de muncă**, adică angajatorii ar putea să solicite angajaților să-și dovedească votul prin fotografierea buletinului de vot marcat sau să participe la mitinguri electorale în timpul orelor de lucru, ori prin **utilizarea resurselor publice**, adică oficiali locali pot utiliza resursele publice pentru a organiza campanii de intimidare, cum ar fi folosirea infrastructurii și a angajaților statului pentru a disemina mesaje de intimidare sau pentru a controla accesul la servicii publice.

Intimidarea și constrângerea alegătorilor sunt practici ilegale care subminează fundamentul alegerilor democratice. Identificarea și combaterea acestor acțiuni necesită măsuri legale stricte și eforturi concertate din partea autorităților electorale, a societății civile și a instituțiilor de aplicare a legii. Este esențial să se asigure că toți cetățenii pot participa la alegeri într-un mediu liber de intimidare și constrângere, pentru a proteja integritatea și corectitudinea procesului electoral.

15) **abuzul de putere și resurse** prin utilizarea resurselor statului în scop electoral sau favorizarea unui candidat prin abuz în serviciu;

16) **manipularea procesului electoral** prin manipularea rezultatelor voturilor ori împiedicarea desfășurării corecte a alegerilor.

Studiu de caz

Orașul Electopolis, cu o populație de 200.000 de locuitori, a organizat alegeri municipale pentru funcția de primar și consiliul local. În urma alegerilor, au fost raportate numeroase nereguli și suspiciuni de fraudă la vot, ceea ce a dus la o investigație amplă. Studiul de caz se concentrează pe tipurile de fraudă la vot identificate și implicarea diferitelor categorii de subiecți. Astfel tipurile de **fraudă la vot** fiind prin *vot multiplu* – votul multiplu implică un individ care votează de mai multe ori, fie în aceeași secție de votare, fie în secții diferite, prin următoarele metode: utilizarea unor identități false și a unor acte de identitate falsificate pentru a vota în mai multe secții (de exemplu: M. G., un membru al staff-ului electoral al unui candidat, a fost prins votând în patru secții diferite folosind acte de identitate falsificate). Această fraudare, poate avea următoarele consecințe: creșterea artificială a numărului de voturi pentru un candidat ori perturbarea rezultatelor reale și afectarea încrederii publicului în integritatea procesului electoral.

17) **falsificarea documentelor electorale**. Aceasta implică modificarea sau crearea de documente electorale false pentru a influența rezultatul alegerilor, care poate fi realizată prin următoarele metode: alterarea buletinelor de vot și falsificarea proceselor verbale ale secțiilor de votare (de exemplu: M. P., președinta unei secții de votare, a modificat procesele verbale pentru a adăuga voturi în favoarea candidatului pe care îl susținea). Acest tip de fraudă electorală, poate avea următoarele consecințe: manipularea rezultatelor oficiale ale alegerilor ori distrugerea dovezilor autentice ale votului și compromiterea procesului de numărare a voturilor;

18) **utilizarea documentelor de identitate false**. Aceasta implică folosirea unor acte de identitate false pentru a vota în locul altor persoane sau pentru a vota de mai multe ori. Fapta ilicită respectivă fiind săvârșită în realitatea obiectivă prin următoarele metode: crearea și distribuirea de acte de identitate falsificate pentru a permite votul multiplu (de exemplu: A. V., un intermediar angajat de staff-ul electoral al unui candidat, a furnizat acte de identitate false unui grup de alegători plătiți pentru a vota de mai multe ori). Această fraudare electorală, poate avea următoarele consecințe: înlocuirea voturilor legitime cu voturi false sau distorsionarea voinței reale a alegătorilor și subminarea procesului democratic;

19) **implicarea diferitelor categorii de subiecți:**

- *subiecți activi (autori ai infracțiunii)*, aceștia pot fi **candidați**, de exemplu: A. I., candidata la primărie, a fost implicată în organizarea și finanțarea activităților de fraudare a votului, inclusiv angajarea de intermediari pentru a distribui acte de identitate false și a coordona votul multiplu; ori **membrii staff-ului electoral**, de exemplu: G. M., șeful echipei de campanie a A. I., a coordonat logistic activitățile de falsificare a documentelor electorale și votul multiplu; sau **funcționarii electorali**, de exemplu: I. P., funcționar electoral în cadrul comisiei locale, a facilitat accesul persoanelor cu acte de identitate false în secțiile de votare și a participat la falsificarea proceselor verbale;

- *subiecți pasivi (victime ale infracțiunii)*. Din categoria acestora fac parte **alegătorii**, de exemplu: alegătorii din Electopolis, în special cei care au votat corect, au fost afectați de faptul că voturile lor legitime au fost suprimate sau contracarate de voturi false; ori **alți candidați**, de exemplu: alți candidați la primărie, cum ar fi Bogdan Vasile, au fost dezavantajați prin reducerea șanselor lor reale de a câștiga din cauza fraudei electorale;

- *complici* fiind de două tipuri: **intermediari**, de exemplu: A. P., un intermediar, a fost responsabil pentru distribuirea actelor de identitate false și organizarea grupurilor de votanți multipli; sau **membrii rețelelor de influență**, de exemplu: C. R., un om de afaceri influent, a finanțat campania de fraudare a votului și a exercitat presiuni asupra angajaților săi pentru a vota pentru A. I.;

- *instigatori*, adică **liderii politici**, de exemplu: I. S., președintele partidului A. I., a ordonat echipei de campanie să recurgă la toate mijloacele necesare, inclusiv la fraude, pentru a câștiga alegerile; ori **consultanții electorali**, de exemplu: L. E., consultant electoral, a sugerat strategii specifice pentru a maximiza eficiența votului multiplu și pentru a falsifica documentele electorale fără a fi detectați.

Concluzie

Rezultatele investigației și consecințele. Investigația a dus la descoperirea unei rețele complexe de fraude electorale, implicând numeroase persoane din diverse poziții de putere și influență. Consecințele includ **anularea rezultatelor electorale**, adică Comisia Electorală Centrală a anulat rezultatele alegerilor municipale și a dispus organizarea de noi alegeri, urmate de unele **arestări și condamnări**, adică autoritățile au arestat și au pus sub acuzare multiple persoane implicate, inclusiv pe A. I., G. M., I. P., A. P. și I. S.

Ca răspuns la scandal, guvernul a inițiat o serie de reforme pentru a îmbunătăți transparența și securitatea procesului electoral, inclusiv măsuri mai stricte pentru verificarea identității alegătorilor și monitorizarea activităților electorale.

Studiul de caz al alegerilor municipale din Electopolis evidențiază complexitatea și gravitatea fraudei la vot, implicând diverse categorii de subiecți și metode sofisticate de manipulare a procesului electoral. Identificarea și sancționarea acestor infracțiuni sunt esențiale pentru a proteja integritatea alegerilor și pentru a menține încrederea publicului în sistemul democratic.

Referințe bibliografice

Acte legislative:

1. Codul electoral al Republicii Moldova nr.325 din 08.12.2022 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.426-427 din 23.12.2022, în vigoare conform ultimelor modificări și ajustări din 25.01.2024 (Legea nr.1 din 18.01.2024).

Articole în reviste:

2. Apetrei Mirela-Narcisa, Incluziunea elevilor prin utilizarea tehnologiilor digitale și desfășurarea activităților didactice în format blended-learning. În: Revista cadrelor didactice, nr.96/2023, numărul total de pagini:112, ISSN 2393-0810.